ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN MISCHO
της 10ης Δεκεμβρίου 1987

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Από τα πραγματικά περιστατικά και τις υποβληθείσες από τους διαδίκους της κύριας δίκης και την Επιτροπή παρατηρήσεις, όπως εκτίθενται στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προκύπτει ότι με τα προδικαστικά ερωτήματα που το Bundesfinanzhof υπέβαλε στο Δικαστήριο ζητείται, κατ' ουσία, από το τελευταίο να αποφανθεί αν οι αρχές που έχουν καθιερωθεί με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση 302/81 (Eggers κατά Hauptzollamt Kassel, Συλλογή 1982, σ. 3443), εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις όπως αυτή που αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.

2. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι:

« Τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκδίδουν εκ των υστέρων το αντίτυπο ελέγχου Τ αριθ. 5, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού 223/77, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προσκόμιση της αποδείξεως που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 2, του κανονισμού 1380/75, περί καταβολής από το κράτος μέλος εξαγωγής των χορηγητέων από το κράτος μέλος εισαγωγής εξισωτικών ποσών, όταν η παράλειψη αιτήσεως, ή η μη έκδοση του εγγράφου, κατά την αποστολή των εμπορευμάτων, δεν δύναται να καταλογισθεί στον ενδιαφερόμενο, αυτός δε δύναται να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση του ανωτέρου εγγράφου. »

3. Το Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα αυτό από τη « γενική αρχή βάσει της οποίας οι διαδικαστικές πλημμέλειες, που δεν δύνανται να καταλογισθούν σ' αυτόν που κανονικά δικαιούται εξισωτικών ποσών, δεν πρέπει να συνεπάγονται δυσμενή γι' αυτόν αποτελέσματα » (σκέψη 8).

4. Με τη Διάταξη περί παραπομπής, το Bundesfinanzhof δέχεται ότι η αρχή αυτή πρέπει επίσης να εφαρμόζεται όταν, όπως συμβαίνει στην προκείμενη περίπτωση, η εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου ζητείται για τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή.

5. Με την επιφύλαξη αυτών που θα λεχθούν πιο κάτω σχετικά με τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων αποστολής, δεν μπορώ να συμμεριστώ την άποψη αυτή. Αρκεί εν προκειμένω η αναφορά στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 192/75 της Επιτροπής, της 17ης Ιανουαρίου 1975, περί λεπτομερειών εφαρμογής των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (JO L 25, σ.1), που ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών [1]. Με το άρθρο αυτό ρητώς προβλέπεται η χορήγηση νέου αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5, όταν το πρώτο παράπεσε και δεν περιήλθε στο τελωνείο αναχωρήσεως ή τον συγκεντρώνοντα οργανισμό εντός προθεσμίας τριών μηνών από την έκδοσή του « λόγω περιστάσεων που δεν μπορούν να καταλογισθούν στον ενδιαφερόμενο ». Στηριζόμενο ακριβώς το άρθρο 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 1380/75 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1975, περί του τρόπου εφαρμογής των νομισματικών εξισωτικών ποσών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013 σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1498/76 της 26ης Ιουνίου 1976 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/015, σ. 169), το κείμενο του οποίου είναι

1 — Ο κανονισμός αυτός αντικαταστάθηκε μεταγενέστερα από τον κανονισμό 2730/79 της 29ης Νοεμβρίου 1979 (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/027 σ. 70). Το άρθρο 13 κατέστη στον κανονισμό αυτό το άρθρο 30.

πανομοιότυπο προς αυτό του προαναφερθέντος άρθρου 13, το Δικαστήριο διηύρυνε τη δυνατότητα της εκ των υστέρων εκδόσεως αντιτύπου ελέγχου και για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες το τελευταίο δεν είχε ζητηθεί ή εκδοθεί.

6. Δοθέντος αυτού, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν η εκ των υστέρων έκδοση είναι επίσης δυνατή στην περίπτωση κατά την οποία, όπως συνέβη εν προκειμένω, *καμιά διατύπωση αποστολής ή εξαγωγής δεν έχει συμπληρωθεί.*

7. Η συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων αποστολής απαιτείται κάθε φορά που ένα εμπόρευμα πρόκειται να κυκλοφορήσει εντός της Κοινότητας, μεταξύ δύο σημείων κείμενων σε διαφορετικά κράτη μέλη. Οι εν λόγω διατυπώσεις αποτελούν το αντικείμενο του κανονισμού 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/003, σ. 3) και συνίστανται, κατ' ουσία, στην κατάρτιση ενός εγγράφου Τ 1 ή Τ 2.

8. Η συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής επιβάλλεται όταν το εμπόρευμα πρόκειται να εξέλθει του κοινοτικού εδάφους. Πρόκειται κυρίως για την κατάρτιση μιας δήλωσης εξαγωγής και ενός πιστοποιητικού εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα που διέπονται από κοινή οργάνωση των αγορών.

9. Σε περίπτωση εξαγωγής από λιμένα ή αεροδρόμιο, δεν απαιτείται η συμπλήρωση των διατυπώσεων αποστολής.

10. Όταν, όπως συνέβη στην προκείμενη περίπτωση, πρέπει να συμπληρώνονται τόσο οι διατυπώσεις αποστολής όσο και οι διατυπώσεις εξαγωγής, επιτρέπεται η χρήση είτε της μιας είτε της άλλης εκφράσεως.

11. Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα του γερμανικού ακυρωτικού δικαστηρίου, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση. Αυτό δεν εκπλήσσει αν ληφθεί υπόψη ο κανονισμός 1209/85, της 3ης Μαΐου 1985, για τη δέκατη τρίτη τροποποίηση του κανονισμού 223/77 περί των διατάξεων εφαρμογής, καθώς και των μέτρων απλούστευσης του καθεστώτος της κοινοτικής διαμετακόμισης και η τρίτη τροποποίηση του κανονισμού 1664/81 (ΕΕ L 124, σ. 19), που η Επιτροπή εξέδωσε προκειμένου ιδίως να επέλθουν οι συνέπειες, από άποψη γραπτού δικαίου, της απόφασης του Δικαστηρίου στην προαναφερθείσα υπόθεση 302/81 και να προσαρμοστούν προς αυτή οι διατάξεις σχετικά με την έκδοση του αντιτύπου ελέγχου (βλέπε δεύτερη αιτιολογική σκέψη). Αυτό επιτεύχθηκε με την προσθήκη στον προαναφερθέντα κανονισμό 223/77 της 22ας Δεκεμβρίου 1976 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/012, σ. 27) του άρθρου 13β, στο οποίο ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η εκ των υστέρων έκδοση του εν λόγω εγγράφου γίνεται μόνο υπό τον όρο « ότι ο ενδιαφερόμενος προσκομίζει απόδειξη ότι το αντίτυπο ελέγχου Τ αριθ. 5 αφορά πράγματι τα εμπορεύματα για τα οποία έχουν ολοκληρωθεί οι διατυπώσεις αποστολής ή εξαγωγής ».

12. Θεωρώ περιττό να θίξω το ζήτημα της αναδρομικότητας ή μη της διάταξης αυτής, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει συναγάγει τη δυνατότητα της εκ των υστέρων εκδόσεως του εγγράφου Τ αριθ. 5 από γενική αρχή του δικαίου. Απομένει εντούτοις προς εξέταση το ζήτημα *αν αυτή η γενική αρχή, εφαρμοζόμενη στον τομέα των επιστροφών κατά την εξαγωγή,* αποκλείει την υποχρέωση συμπληρώσεως των διατυπώσεων εξαγωγής ή αν, αντιθέτως, ο ιδιάζων χαρακτήρας της διέπουσας τον τομέα αυτόν ρυθμίσεως επέβαλε, κατά τον κρίσιμο χρόνο, την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής.

13. Σχετικά, θα ήθελα, καταρχάς, να κάνω δύο παρατηρήσεις ως προς την απόφαση στην υπόθεση Eggers.

14. *1)* Αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η επιχείρηση Töpfer με τις κατατεθείσες στο Δικαστήριο γραπτές παρατηρήσεις της, δεν είναι

καθόλου βέβαιο ότι, όσον αφορά την υπόθεση Eggers, καμιά τελωνειακή διατύπωση δεν είχε συμπληρωθεί. Όλως αντιθέτως, η κυρία Rozès, γενικός εισαγγελέας, είχε ρητώς διευκρινίσει στις προτάσεις της ότι, στην περίπτωση εκείνη, είχε επιδειχθεί στο γερμανικό τελωνείο μόνο η δήλωση διαμετακομίσεως και εξαγωγής, όχι όμως και το αντίτυπο T αριθ. 5 (Συλλογή 1982, σ. 3455, πρώτη παράγραφος). Ομοίως, στις σκέψεις της απόφασης του Δικαστηρίου δεν γίνεται καμιά αναφορά στις διατυπώσεις εξαγωγής ή αποστολής και απλώς αναφέρεται, στη σκέψη 2, ότι η εξαγωγή πραγματοποιήθηκε «χωρίς να έχει εκδοθεί το (αντίτυπο ελέγχου) T αριθ. 5». Άλλωστε, με τα υποβληθέντα από το παραπέμπον δικαστήριο ερωτήματα δεν προσδινόταν καμιά σημασία στο ζήτημα της συμπλήρωσης ή μη των λοιπών διατυπώσεων.

15. *2)* Δυνάμει της αποφάσεως στην υπόθεση Eggers, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει την εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου T αριθ. 5 μόνο εφόσον «*δύναται να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση του ανωτέρου εγγράφου*».

16. Είναι προφανές ότι σε περίπτωση που δεν υφίσταται κανένα τελωνειακό έγγραφο συντεταγμένο από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους αναχωρήσεως, όπως οι δηλώσεις αποστολής ή εξαγωγής, φαίνεται ότι η απόδειξη αυτή είναι εξαιρετικά δυσχερής, αν όχι αδύνατη.

17. Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, διαπιστώνω, καταρχάς, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε

« ότι πρέπει, προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων και για να απλουστευθεί, όσο είναι δυνατό, το έργο των υπηρεσιών των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο της διακινήσεως των εμπορευμάτων, να αποφεύγεται η ταυτόχρονη εφαρμογή περισσοτέρων διοικητικών διαδικασιών· ότι, γι' αυτόν τον λόγο, πρέπει να προβλεφθεί ιδιαιτέρως η χρησιμοποίηση του καθεστώτος της κοινοτικής διαμετακομίσεως σε όλες τις περιπτώσεις όπου είναι αναγκαίος ο έλεγχος της χρησιμοποιήσεως ή του προορισμού των εμπορευμάτων» (ένατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 222/77).

18. Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, πρόκειται περί περιπτώσεως κατά την οποία ο έλεγχος του προορισμού των εμπορευμάτων είναι αναγκαίος, διότι δεν πρόκειται περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της Κοινότητας, αλλά περί προστασίας των χρηματοοικονομικών πόρων της τελευταίας. Πράγματι, αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι, κατ' ουσία, η χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή.

19. Πράγματι, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β), του κανονισμού 222/77 ορίζεται ότι « κυκλοφορούν σύμφωνα με τη διαδικασία της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως:

...

β) Τα εμπορεύματα που, αν και πληρούν τους όρους των άρθρων 9 και 10 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος, *απετέλεσαν παρά ταύτα αντικείμενο τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής, για να χορηγηθούν επιστροφές κατά την εξαγωγή* προς τρίτες χώρες στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής ».

20. Στο άρθρο 12, παράγραφος 1, προβλέπεται γενικώς ότι, προκειμένου ένα οποιοδήποτε εμπόρευμα να κυκλοφορήσει κατά τη διαδικασία της κοινοτικής διαμετακομίσεως, πρέπει να έχει αποτελέσει το αντικείμενο δηλώσεως αποστολής T 1, της οποίας το υπόδειγμα περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 του κανονισμού 223/77. Η δήλωση αυτή κατατίθεται στο *τελωνείο αναχωρήσεως* σε τρία τουλάχιστον αντίτυπα (άρθρο 12, παράγραφος 3), το οποίο καταχωρίζει τη δήλωση αυτή, « καθορίζει την προθεσμία, εντός της οποίας πρέπει να προσκομισθούν τα εμπορεύματα στο τελωνείο προορισμού και λαμβάνει τα μέτρα για τη δια-

πίστωση των ταυτοτήτων, που κρίνει αναγκαία » (άρθρο 17, παράγραφος 1). Κατά γενικό κανόνα αυτή η διαπίστωση της ταυτότητας διασφαλίζεται διά σφραγίσεως (άρθρο 18, παράγραφος 1). Το τελωνείο προορισμού βαρύνεται με τον έλεγχο των εμπορευμάτων που αποτέλεσαν το αντικείμενο της πράξεως και την αποστολή, χωρίς καθυστέρηση, ενός αντιτύπου του εγγράφου Τ 1, δεόντως θεωρημένου, στο τελωνείο αναχωρήσεως (άρθρο 26, παράγραφος 1).

21. Εξάλλου, στην παράγραφο 1 του άρθρου 15 του κανονισμού 222/77 ορίζεται ότι:

« Όταν τα εμπορεύματα, πριν δυνηθούν να υπαχθούν στη διαδικασία της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο δηλώσεως εξαγωγής ή επανεξαγωγής, η δήλωση αυτή καθώς και η δήλωση της κοινοτικής διαμετακομίσεως συντάσσονται μαζί επί εντύπου Τ 1 ... ».

22. Το άρθρο 4 του κανονισμού 223/77 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1976, περί των διατάξεων εφαρμογής, ως και των μέτρων απλουστεύσεως του καθεστώτος της κοινοτικής διαμετακομίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/012, σ. 27) αποτελεί λογικό επακόλουθο των προηγουμένων, εφόσον με αυτό προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις αυτές οι δηλώσεις της κοινοτικής διαμετακομίσεως και το ή τα αντίτυπα που απαιτούνται για την εξαγωγή ή επανεξαγωγή πρέπει να προσκομίζονται συγχρόνως στο τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως.

23. Όσον αφορά το ρόλο και τη χρήση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5, τα στοιχεία αυτά καθορίζονται στα άρθρα 10 μέχρι και 14 του κανονισμού 223/77. Το άρθρο 10[2] ορίζει τα εξής:

« Όταν η εφαρμογή κοινοτικού μέτρου περί εισαγωγής ή εξαγωγής εμπορευμάτων ή κυκλοφορίας των εμπορευμάτων αυτών στο εσωτερικό της Κοινότητας εξαρτάται από την απόδειξη ότι τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο του μέτρου τούτου εχρησιμοποιήθησαν για το σκοπό και/ή διοχετεύχθηκαν στον προορισμό που προβλέπονται ή επιβάλλονται από το μέτρο αυτό, η εν λόγω απόδειξη παρέχεται διά της προσκομίσεως του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5. »

Εν προκειμένω, « η εφαρμογή κοινοτικού μέτρου » συνίσταται στη χορήγηση επιστροφής, η δε έκφραση « εχρησιμοποιήθησαν για το σκοπό που προβλέπεται » σημαίνει την εξαγωγή των εμπορευμάτων εκτός του εδάφους της Κοινότητας.

24. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 7[3] του κανονισμού 192/75 ορίζει ότι:

« Εάν ένα προϊόν, για το οποίο έχουν πραγματοποιηθεί οι τελωνειακές διατυπώσεις εξαγωγής, πριν εγκαταλείψει το γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητος ή προτού φθάσει σε έναν από τους τόπους προορισμού που προβλέπονται στο άρθρο 3, *διασχίζει εδάφη κοινοτικά άλλα απ' αυτό του κράτους μέλους επί του οποίου έχουν πραγματοποιηθεί οι διατυπώσεις αυτές*, η απόδειξη ότι αυτό το προϊόν έχει εξέλθει του γεωγραφικού εδάφους της Κοινότητας ή φθάσει στον προβλεπόμενο προορισμό παρέχεται με την προσκόμιση του αντιτύπου ελέγχου ... »

25. Επομένως, καίτοι είναι αληθές ότι στο πλαίσιο μιας πράξεως κοινοτικής διαμετακομίσεως εκτός του κοινοτικού εδάφους παρέχουσας δικαίωμα για επιστροφές κατά την εξαγωγή, το αντίτυπο ελέγχου Τ αριθ. 5 θεωρείται ότι αποδεικνύει ότι πραγματοποιήθηκε η εξαγωγή εκτός του γεωγραφικού εδάφους της Κοινότητας, δυνάμει των ίδιων των προαναφερθεισών διατάξεων, αυτό δεν ισχύει παρά μόνο για τα προϊόντα ως προς τα οποία έχουν πράγματι συμπληρωθεί οι τελωνειακές διατυ-

2 — Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 1 του κανονισμού 2315/69 της Επιτροπής, της 19ης Νοεμβρίου 1969, περί της χρήσεως των παραστατικών κοινοτικής διαμετακομίσεως για την εφαρμογή κοινοτικών μέτρων που συνεπάγονται τον έλεγχο της χρησιμοποίησης και/ή του προορισμού των εμπορευμάτων (JO L 295, σ. 14), που καταργήθηκε με τον κανονισμό 223/77 (άρθρο 83).

3 — Το άρθρο αυτό κατέστη το άρθρο 11 του κανονισμού 2730/79, της 29ης Νοεμβρίου 1979 (βλέπε σημείωση αριθ. 1).

πώσεις εξαγωγής. Το αντίτυπο Τ αριθ. 5 χρησιμεύει για την απόδειξη της εκβάσεως μιας διαδικασίας που άρχισε με τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής.

26. Αυτό συμβαίνει διότι, όσον αφορά τον τομέα των επιστροφών κατά την εξαγωγή, προσδίδεται ιδιαίτερη σημασία στη συμπλήρωση των εν λόγω διατυπώσεων. Έτσι, δυνάμει των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 2 του κανονισμού 192/75, από την ημέρα συμπληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2, εξαρτάται τόσο ο καθορισμός του ύψους των επιστροφών όσο και ο προσδιορισμός της ποσότητας, της φύσεως και των χαρακτηριστικών του εξαγόμενου προϊόντος. Επιπλέον, η ημέρα αυτή προσδιορίζεται στον εν λόγω κανονισμό ως «εκείνη κατά τη διάρκεια της οποίας λαμβάνει χώρα η αποδοχή από την τελωνειακή υπηρεσία της δηλώσεως διά της οποίας ο εξαγωγέας εκδηλώνει τη θέλησή του να προβεί στην εξαγωγή των εν λόγω προϊόντων, *αφού τύχει μιας επιστροφής*». Επομένως, απαιτείται η εκ μέρους του εξαγωγέα εκδήλωση της πρόθεσης του να τύχει επιστροφής, πράγμα που γίνεται κατά τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων.

27. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 4, η ημέρα συμπληρώσεως των διατυπώσεων αυτών αποτελεί την αφετηρία της προθεσμίας εντός της οποίας τα εν λόγω προϊόντα πρέπει να έχουν εξέλθει του γεωγραφικού εδάφους της Κοινότητας ή να έχουν φθάσει στον προβλεπόμενο προορισμό για να μπορούν να τύχουν επιστροφών κατά την εξαγωγή.

28. Τέλος, η ολική ή μερική προκαταβολή της επιστροφής, κατόπιν συστάσεως ασφαλείας, μπορεί να γίνει μόνον κατά τη συμπλήρωση των εν λόγω διατυπώσεων (άρθρο 12, παράγραφος 1) και η *καταβολή της επιστροφής γίνεται από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου οι εν λόγω διατυπώσεις έχουν συμπληρωθεί* (άρθρο 13, παράγραφος 1).

29. Προσθέτω ότι όσον αφορά το αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση διαφοράς προϊόν, δηλαδή τη λευκή ζάχαρη, το άρθρο 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 192/75 ορίζει επιπλέον ότι «ο εξαγωγέας υποχρεούται να δηλώσει ότι το εν λόγω προϊόν έχει παραχθεί από τεύτλα ή ζαχαροκάλαμα που συγκομίστηκαν εντός της Κοινότητας». Δυνάμει ακριβώς του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 766/68 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1968, περί θεσπίσεως των γενικών κανόνων που αφορούν τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή ζάχαρης (ΕΕ 03/003, σ. 61), η επιστροφή κατά την εξαγωγή μπορεί να χορηγηθεί μόνον εφόσον η ζάχαρη πληροί την προϋπόθεση αυτή.

30. Με το αντίτυπο ελέγχου Τ αριθ. 5, όλες αυτές οι διατυπώσεις εισάγονται μόνο για να επιβεβαιώνεται «ότι τα προϊόντα που εξέρχονται της Κοινότητας ή παραδίδονται για ορισμένο προορισμό είναι *ακριβώς τα ίδια* με αυτά που έχουν αποτελέσει το αντικείμενο των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής» (έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 192/75). Επομένως, το αντίτυπο αυτό χρησιμεύει ως απόδειξη του γεγονότος ότι τα εμπορεύματα που εξέρχονται του γεωγραφικού εδάφους της Κοινότητας είναι τα ίδια με αυτά ως προς τα οποία συμπληρώθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις για τη χορήγηση των επιστροφών κατά την εξαγωγή και ότι τα προϊόντα αυτά έχουν διασχίσει ένα ή περισσότερα κράτη μέλη πλην αυτού από το οποίο αναχώρησαν.

31. Όσον αφορά περιπτώσεις όπως η προκείμενη, κατά την οποία από την προφορική διαδικασία κατέστη δυνατή η σαφής διαπίστωση ότι καμιά τελωνειακή διατύπωση δεν είχε συμπληρωθεί στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, κράτους μέλους αναχωρήσεως, ούτε στο Hauptzollamt του Hildesheim ούτε σε τελωνείο των συνόρων με τη Δανία, με το αντίτυπο Τ αριθ. 5 θα μπορούσε, το πολύ-πολύ να πιστοποιηθεί ότι ορισμένα εμπορεύματα, χωρίς άλλη διευκρίνιση, εξήλθαν του γεωγραφικού εδάφους της Κοινότητας, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπόρεσε να

αποδείξει ότι αυτά είναι πράγματι τα εμπορεύματα για τα οποία θα έπρεπε να χορηγηθούν επιστροφές κατά την εξαγωγή.

32. Με την απόφασή του της 5ης Φεβρουαρίου 1987 (Hauptzollamt Hamburg-Jonas κατά Plange Kraftfutterwerke GmbH & Co., 288/85, Συλλογή 1987, σ. 611), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι « η χορήγηση της επιστροφής συνιστά ένα πλεονέκτημα για τον επιχειρηματία, το οποίο δικαιολογείται αν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν τόσο τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εξαγόμενου προϊόντος όσο και τους τρόπους της εξαγωγής ». Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι « όταν αποδεικνύεται μετά τους ελέγχους ότι δεν συντρέχει αυτή η περίπτωση, το ποσό της επιστροφής δεν οφείλεται στον εξαγωγέα ... » (σκέψη 11).

33. Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής αποτελεί απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή και ότι δεν είναι δυνατή η εκ των υστέρων θεραπεία ούτε της μη συμπληρώσεως των διατυπώσεων αυτών ούτε της μη καταρτίσεως, κατά τους προβλεπόμενους τύπους, του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5.

34. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο πρώτο ερώτημα του Bundesfinanzhof:

« Κατά τον Ιούνιο του 1979, η εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5 που προβλεπόταν στο άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) 223/77 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1976, περί των διατάξεων εφαρμογής ως και των μέτρων απλουστεύσεως του καθεστώτος της κοινοτικής διαμετακομίσεως, δεν ήταν δυνατή στις περιπτώσεις εξαγωγών προς τρίτες χώρες προϊόντων για τα οποία έπρεπε να χορηγηθούν επιστροφές, εφόσον δεν είχαν συμπληρωθεί οι επιβαλλόμενες τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής ή εξαγωγής. »

35. Έρχομαι τώρα στο δεύτερο ερώτημα του Bundesfinanzhof το οποίο έχει ως εξής:

« Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: επιτρέπεται η εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5 από το τελωνείο αναχωρήσεως, στο οποίο έπρεπε να έχουν συμπληρωθεί οι τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής, μόνον εφόσον οι διατυπώσεις αυτές έχουν συμπληρωθεί στο εν λόγω τελωνείο ή αρκεί εν προκειμένω οι διατυπώσεις εξαγωγής να έχουν συμπληρωθεί σε άλλο τελωνείο, ενδεχομένως εντός άλλου κράτους μέλους; »

36. Εκ πρώτης όψεως το ερώτημα αυτό μπορεί να ξενίσει. Υποβλήθηκε μόνο για την περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα και, επομένως, αφορά το ζήτημα αν για την εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5 απαιτείται συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων αποστολής. Στην προκείμενη όμως περίπτωση φέρεται ως αποδεδειγμένο ότι οι τελευταίες δεν έχουν συμπληρωθεί, πράγμα που, άλλωστε, αποτελεί και τον κύριο λόγο της υποβολής του πρώτου ερωτήματος.

37. Εντούτοις, από το σκεπτικό της Διατάξεως περί παραπομπής προκύπτει ότι το Bundesfinanzhof διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ίδια

την αρχή περί της αρμοδιότητας του τελωνείου αναχωρήσεως, εν προκειμένω του Hauptzollamt του Hildesheim, αναιρεσίβλητου της κύριας δίκης, για την εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5, δεδομένου ότι οι τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής (δηλαδή η σχετική σημείωση επί της δηλώσεως Τ1) δεν συμπληρώθηκαν στο τελευταίο, έστω και αν ορισμένες διατυπώσεις εξαγωγής συμπληρώθηκαν είτε στα σύνορα μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δανίας, είτε, κατά το χρόνο της εξόδου από το γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας, στα σύνορα μεταξύ Δανίας και Νορβηγίας. Σχετικά, το γερμανικό ακυρωτικό δικαστήριο διευκρινίζει ότι δεν θεωρεί σημαντικό, όσον αφορά την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, να πληροφορηθεί ποιο άλλο τελωνείο, εκτός του Hauptzollamt του Hildesheim, θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι αρμόδιο.

38. Εν προκειμένω, το τελωνείο του Frederikshavn συμπλήρωσε την τελευταία ένδειξη επί του αντιτύπου Τ αριθ. 5, δηλαδή τη φέρουσα τον τίτλο « έλεγχος της χρησιμοποίησης και/ή του προορισμού » (*Überwachung der Verwendung und/oder der Bestimmung*), ενώ η ένδειξη « έλεγχος από το τελωνείο αναχωρήσεως » (*Prüfung durch die Abgangszollstelle*) έμεινε ασυμπλήρωτη.

39. Σ' αυτήν ακριβώς την παρέμβαση του τελωνείου του Frederikshavn αναφέρεται, κατά τη γνώμη μου, το Bundesfinanzhof όταν κάνει λόγο για τη συμπλήρωση των διατυπώσεων εξαγωγής, την οποία σαφώς διακρίνει από τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων αποστολής.

40. Η διενεργηθείσα από το τελωνείο του Frederikshavn πράξη δεν αποτελεί διατύπωση εξαγωγής παρά μόνο σύμφωνα με την καθημερινή γλώσσα και όχι κατά την έννοια της κοινοτικής τελωνειακής νομοθεσίας, κατά την οποία πρόκειται περί απλού μέτρου ελέγχου, μη αποτελεσματικού στην προκείμενη περίπτωση εφόσον ο προηγούμενος έλεγχος — αυτός που έπρεπε να έχει γίνει στον τόπο αναχωρήσεως — δεν διενεργήθηκε.

41. Ας εξετάσω λοιπόν το πρόβλημα αυτό. Δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 1, του κανονισμού 223/77, το τελωνείο αναχωρήσεως, στο οποίο πρέπει επίσης να υποβληθεί η δήλωση Τ 1 (βλέπε άρθρο 12, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77), βαρύνεται με την έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5. Σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του εν λόγω άρθρου, το πρωτότυπο του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5 πρέπει να συνοδεύει τα εμπορεύματα κατά τη μεταφορά τους υπό τους ίδιους όρους όπως και η δήλωση Τ 1 και, όπως ακριβώς το αντίτυπο της δήλωσης Τ 1, πρέπει να επιστρέφεται αμελλητί και δεόντως θεωρημένο από το τελωνείο προορισμού στο τελωνείο αναχωρήσεως.

42. Επομένως, η αντιστοιχία των προϋποθέσεων εκδόσεως και χρησιμοποιήσεως των δύο τύπων εγγράφων είναι προφανής.

43. Από τις παρατηρήσεις που διατύπωσα προηγουμένως στο πλαίσιο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος προκύπτει επίσης ότι τα εμπορεύματα, προκειμένου να μπορούν να τύχουν επιστροφών κατά την εξαγωγή, πρέπει υποχρεωτικώς να έχουν αποτελέσει το αντικείμενο των επιβαλλόμενων τελωνειακών διατυπώσεων αποστολής.

44. Τέλος, στο άρθρο 11 του κανονισμού 222/77 περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως, ως τελωνείο αναχωρήσεως ορίζεται « το τελωνείο όπου αρχίζει η πράξη κοινοτικής διαμετακομίσεως ». Ο ορισμός αυτός αναφέρεται σε ό,τι πράγματι γίνεται και όχι σε ό,τι θα έπρεπε να γίνεται.

45. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι στην περίπτωση κατά την οποία οι τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής δεν συμπληρώθηκαν στο τελωνείο όπου κανονικώς έπρεπε να συμπληρωθούν, το τελευταίο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τελωνείο αναχωρήσεως και, επομένως, δεν μπορεί να εκδώσει εκ των υστέρων το αντίτυπο ελέγχου Τ αριθ. 5.

46. Σε περίπτωση που οι τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής έχουν συμπληρωθεί σε άλλο τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως, θα μπορούσε το πολύ να προσδοθεί στο τελευταίο αυτή η ιδιότητα και αρμοδιότητα.

47. Εφόσον όλες οι διατυπώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση εξαγωγής ενός εμπορεύματος με προορισμό τρίτο κράτος έχουν συμπληρωθεί σε τελωνείο του κράτους μέλους εξόδου, δεν τίθεται ζήτημα για την εκ των υστέρων έκδοση του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5. Πράγματι, το άρθρο 7 του κανονισμού 192/75 δεν απαιτεί την προσκόμιση του εν λόγω εγγράφου ως αποδείξεως για την εκτός της Κοινότητας εξαγωγή παρά μόνο σε περίπτωση που τα εμπορεύματα τα οποία αφορά έχουν διασχίσει το έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών διαφορετικών από αυτό στο έδαφος του οποίου οι τελωνειακές διατυπώσεις εξαγωγής έχουν συμπληρωθεί. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 192/75, οι επιστροφές κατά την εξαγωγή πρέπει να καταβάλλονται από τις αρχές του κράτους μέλους εντός του οποίου έχουν συμπληρωθεί οι διατυπώσεις αυτές.

48. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο δεύτερο ερώτημα του Bundesfinanzhof:

« Εφόσον οι τελωνειακές διατυπώσεις αποστολής ή εξαγωγής δεν έχουν συμπληρωθεί στο κανονικώς αρμόδιο τελωνείο αναχωρήσεως, δεν υφίσταται περίπτωση εκ των υστέρων εκδόσεως του αντιτύπου ελέγχου Τ αριθ. 5 από το τελωνείο αυτό. »